

"Ehl-i dalâlet ene'ye binmiş, dalâlet vadilerinde koşuyor. Ehl-i hak, bilmeceburiye, eneyi terk etmekle hakka hizmet edebilir. Enenin istimalinde haklı dahi olsa, madem ki ötekilere benzer..." İzah eder misiniz?

"Enenin istimalinde haklı dahi olsa" ifadesini şu şekilde izah edebiliriz: Fitrî bir sermaye olan bu damarı kullanmanın câiz, hatta lüzumlu olduğu durumlar da vardır. Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:

"Kibirliye karşı kibir, sadakadır."(1)

Mü'min kibirlenmez, fakat izzetini yere de düşürmez. Mü'min gerektiği yerde tevazu sahibi, gerektiği yerde izzet ve haysiyet sahibidir. Bir ayette mealen şöyle buyrulur:

"Muhammed Allah'ın Resûlüdür. Beraberinde olanlar kâfirlere karşı çetin ve izzetli, birbirleri arasında merhametlidirler."(Fetih, 48/29)

Yine bir ayette mü'minlerin vasıfları şöyle ifade edilir:

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir... "(Mâide, 5/54)

Bu ayetlerden de açıkça anlaşıldığı gibi, mü'min kâfire karşı şiddetli, izzetli, şahsiyetli ve vakarlı; mü'mine karşı ise, şefkatli, merhametli ve alçak gönüllü olmak zorundadır. Mü'minden kibir görse de kibirle karşılık vermez. Onun kibir göstermekle hata ettiğini bilir, ona bu hatadan ve vartadan kurtulması için duâ eder. Ama asla ona kibirle karşılık vermez. **Çünkü mü'minin mü'mine karşı kibir göstermesi haramdır.**

"Eneye binip dalalet vadilerinde koşmak" ise, ene duygusunun küfür ve şirkte

kullanılması, bunun neticesi olarak da materyalist ve inkârcı fikirlerin ortaya çıkmasıdır. Bütün materyalist düşüncelerin temeli insanın ene duygusuna dayanmaktadır.

Demek ene, ayna-misal ve vahid-i kıyasî ve âlet-i inkişaf ve mânâ-yı harfî gibi, mânâsı kendinde olmayan ve başkasının mânâsını gösteren, vücud-u insaniyetin kalın ipinden şuurlu bir tel ve mahiyet-i beşeriyenin hullesinden ince bir ip ve şahsiyet-i Âdemiyyetin kitabından bir elif'tir ki, o elif'in iki yüzü var:"

"Biri hayra ve vücuda bakar. O yüz ile yalnız feyze kabildir. Vereni kabul eder; kendi icad edemez. O yüzde fâil değil; icaddan eli kısadır."

"Bir yüzü de şerre bakar ve ademe gider. Şu yüzde o fâildir, fiil sahibidir."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. *Münâvî, Feyzü'l-Kadîr, IV, s. 366/5299.*

(2) bk. [Sözler, Otuzuncu Söz.](#)